

ELŐFIZETÉSI ÁRAR:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő é
 ünnep utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2
 A szerkesztőség kéniratok visszaadásá
 vagy megőrsésére nem vállal kösük.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, november 16.

Elvtársak párbeszéde.

— Szervusz Elvtárs!
 — Szervusz. Nos mit szólsz hozzá?
 — Hát izé... Na... Hát én csak aztat gondolom, hogy frappánsan megcsináltuk aztat a kis komédiát
 — Mán persze aztat a vasárnapit gondolod.
 — Aztat, aztat. Képzeld csak, kedden este újra bementünk egy néhányan.
 — Nos? Miért vakargatod a füled tövét. Talán megagyabugyáltak?
 — Nem tették. Hanem gyere csak oda abba a szövegetbe. Olyan dolgokat akargatok neked mondogatni, a mielyről bizom baráti szüdben. Hiszen én ismerlek Tégedet, ismerem aztat a te nemes gondolkodásodat s úgy éljek én, hogy mindaztat, a mit neked beadok, te nem fogsz róla beszélni senkinek, legkevésbbé nem beszélsz arrul a szakegyletben.
 — Esküszöm a téglaszín lobogóra, hogy aztat, a mit Te mondsz, én elhallgafok.
 — Nos hát komám a kedden este bementünk az egyletbe újra. A fészkes menkő meg tudta addig elé, hogy hát hunnan is van a vulkán, meg a nap és holdfogyatkozás. De eztet én ott megértettem. Mégis okos emberek kell, hogy legyenek ottan. Aztán a mikor az egyikünk elkottyantotta magát, bizony Isten

sajnálta, mert kiadták az utunkat. Én szerettem volna végighallgatni, na de hát tudod te aztat, hogy ha a többi elvtárs megindul, akkor nekem is mennem kell.

— Na hát ez hallatlan. Hát nem bömböltetek bele a *marsellaisét*? Micsoda gyávaság! Szégyen, gyalázat! Engedtetek magatokat kiutasítani. Pffuj!

— Ne kapkodj te. Hallgass meg. Én aztat nem tehettem, a többi sem tette. A multkor is bántam, hogy aztat cselekedtük. Máskor talán nem tenném meg.

— Mi az Istennyila csapott közzéd. Tan a csuklyások tégedet is meghódítottak?

— Hát aztat én ippeg nem mondhatom. De lásd én katolikus vagyok, az anyám aztat a hitet csepegtette bele az én lelkembe. Aztán igaz, hogy ezt, aztat elfelejtettem, mert a mikor inas voltam, hát olyan szépen beszélt egy párszor Ehrenfeld, meg Margó, meg Bokányi, hogy hittem nekik.

— És mostan nem hiszel? Gyáva kutyá! leütünk gazember!

— Csendesebben. Hát hogy mered te eztet feltételezni felőlem? Én nem foglak titeket ott hagyni, mint szent Pál az oláhokot. Dehát mondok, hogy akkor este behúztam a nyakam erősen a kabátom gallérjába. Hallgattam, élveztem. Nem úgy mint a mi előadásainkon. Kutyá legyenek, ha én értelem aztat, a mit a multkor a szakegyletben mondtak. Pedig szép volt, nagyon szép volt. Hanem ez más volt.

Tudod úgy éreztem magam ott, mintha az édes anyám lett volna mellettem. Láttam aztat a szeretetet, a mely azok között van, láttam aztat a felirást, a melyik a falon lóg, láttam aztat a csuklyás embert, a ki ott állott az én édes anyám halottas ágyánál és én úgyéreztem, hogy én inkább oda való vagyok.

— De --

— Ne szólj közbe. Várj, amíg én bevégezem, — És a mikor kiutasítottak bennünket onnan, a mikor mi rákezdünk az a vértforraló dalt, a masellaisét, a minek semmi értelme nem volt, a mikor meghallottam a teremből ennek az éneknek visszhangját, a mikor fölzendült száz szivből s ajakról az ének, hogy: Isten áldd meg a magyart, azt a hívő dalt, a mit a lélek is érez, mert gyermekkorunkban iskolánkban ezt oltották legelőször lelkünkbe ima gyanánt, — akkor ott akartalak hagyni titeket, vissza menni oda közéjük, azt mondani: ez az ének, ez a fohász meghódított, fogadjátok magatok közé. És képzeld el, nem jobb volna vajjon nekünk is olyan csendességben, békességben lenni? Ott mulatnak, ott okos dolgokat beszélnek, amiből az ember tanul. Ott mindenki barátja a másinak és nem marakodnak, mint a kutyák, ott kellemesen érzimagát az ember a mindennapi verejtékes munka után. Hát mit érek én az én szakegyletemmel? Dirigálnak nekem így, úgy, és nem csinálhatok semmit sem, a mint aztat én gondolom

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Nina.

Írta: Siliga Ferencz.

I.

Tél volt . . .
 A kövér hópolyhek csintalan manókként kergetőztek a levegőben, ezután megpihenni, szerelmesen borultak a földre . . .
 Fehér volt a város, mint a menyasszonyi fátyol, s olyan szomorú, mint halotti szemfedő . . .
 Egy ilyen vakító fehérségű, szomorú téli napon találkoztam veled . . .
 Szemedbe néztem . . .
 És e pillanattól kezdve, tied lelkemnek minden gondolatja.
 Valami szent, valami láthatatlan érzés markolt a szivembe, s kitépte onnan a nyugalmat . . .
 Légy áldott nyugalmam elrablója: Szerellem!
 Naponta találkoztam veled . . .
 Ugy vágytam a reggelt, mint nagy beteg, kit, mert kerül a csendes álom — irtózik az éjszakától . . .
 Már messziről éreztem jöttödet . . .
 Reám mosolyogtál . . .
 Megreszketett a lelkem, mint a harmat Zephír csókjától rózsalevelen, égett az arcom, mint az ébredő nap Auróra ágyán . . .

Pedig azt se tudtam, hogy az a mosoly igaz gyöngy-e, vagy művészi utánzat? Neved se tudtam. Semmit se tudtam felőled, s magamról is, csak azt az egyet, hogy te vagy a: Mindenem! . . .

II.

Lázás izgatottsággal indultam el a bálba . . .
 Valami mély előrelátás, valami szent képzelődés sarkantyuzta lépteimet . . .
 Ott voltál . . .
 Ugy néztél ki fehér ruhádban, mind egy mesebeli habttündér, mint a Miraval-i menyasszony . . .
 Kebleden ibolyacsokor árasztotta tavaszi illatát . . .
 Vajjon kitől kaptad?
 A zene megszólalt . . .
 Nem mertelek felkérni . . .
 Éreztem: elfulna szavam, ha szólni akarnék hozzád, tudtam, hogy nem lenne erőm átölelni karcsu derekadat . . .
 Te tánczra perdültél, s én néztelek . . . csak néztelek . . .
 Szünóra!
 Te egy vidám társasággal ültél asztalhoz, én komor gondolataimmal . . .
 Mint ezüst csengő szelid csilingelése hangzott jóízű kacagásod, mint vad zivatar-sóhajom . . .
 Egyik ismerősödtől, ki nekem is barátom volt, megtudtam nevedet . . .
 Egy szál ibolyát kért tőled, nevében . . .

A legszebb szállat választottad ki . . .
 Ugy örültem, mint gyermek: haszontalan csecsebecsnek . . .
 Néztem a virágot . . . sokáig . . . édes órahosszan át . . . s elkábulték magától, mint templom hívei a mirrha, s tömjén bűvös illatától . . .
 Boldog merengésem rózsaszínű kártyavarárt, barátom szava rombolta le . . .
 — Gyerünk!
 Karon fogott és vitt . . . vitt, üdvösségem elé . . .
 Oh, gyönyörű álom! . . . Oh, gyönyörű valóság! . . .
 Sokáig nem jutottunk szóhoz; ajkainkat lezárta a gyönyör. Csak foró lehelletünk érzett, csak szivünk dobogott . . .
 Azután beszélgettünk a multról, a jelenről a jövőről, az örök szerelemről . . .

III.

— Szeretsz?
 — Mint magamat!
 — Meddig?
 — Örökké . . .
 — Miért van hát ellenünk az ég is, a föld is?
 — Legyőzzük az akadályokat . . .! Szembeszállok az emberekkel . . .
 — Istennel is?
 — Azt kérni fogjuk! És ő megsegít . . .
 — Mit fognak mondani szüleink?
 — Ha érezték valamikor: mi a szerelem — megbocsájtanak!

és jónak látom. Igazán, ha van valami bajom, nem tudom kinek mondjam el, mert nem bizok senkiben. Te vagy az egyedüli, a kivel együtt ettem kenyere-met eddig. Hát mond meg nekem, hogy hát tulajdonképen mit is akarunk mi?

— Hát azt tudod, hogy azok a csuklyások és jámbor hiveik mit akarnak?

— Hát izé . . . aztat sem tudom ugyan, de látom, hogy a mit csinálnak az szép, és hogy akik ott vannak, azok jobban érzik magukat, mint mi.

— Igen, mert azok buták!

— Na hallod te is megeheted a kefé-t. Hiszen vannak ott a papokon kívül tanárok, ügyvédek, hát csak nem tagadod, hogy azok okosabb emberek, mint a mi elvtársaink.

— Mit? Mint Bokányi, mint Margó és stb stb?

— Ugyan ne satöbbiz. Egy kezen mind végig lehet őket számlálni. Aztán az ő okosságuk! Hagyd el, hiszen nem tanul-tam tőlük semmit. Tudom is én milyen az ő oktatásuk. Elbolondították a fejem, annyira körülfojtak. Én is kiabáltam, amit a többi, segitettem békétlenséget csinálni ott is, ahol azelőtt béke volt.

— ?

— Te öreg. Hidd el így van. Szállj magadba egy pár percze s aztán beszélj. — Mond, mit akarunk mi?

— Hogy hát mit akarunk? Na hal-lod, te még eztet sem tudod. Szamár, buta! Hát mi aztat akarjuk, hogy hát . . . hát . . . izé . . . na . . . holnap megmondom, most egy kicsit kábult a fejem s azok a tiszta eszmék, amelyeket az egyedül üdvözítő szociáldemokrata párt hirdet, tisztult agyat kívánnak.

— De én most szeretném hallani.

— Na hát megmondom én neked. Akarjuk az általános titkos szavazati jogot, hogy mi is urak legyünk, akarjuk, hogy a papi lati vagy fundamentumok az az . . . igen latifundamen-

— S ha mégis megakadályoznák egyesüléstünket?

— Szegény Rómeó . . . és szegény Julia . . .

IV.

Vetekedtél az ébredő tavasszal: vajjon melyik tud szebben mosolyogni . . .

Felettünk virágba borultak a fák, sejtelmes dalt csicseregtek az éneklő madarak . . .

Kijártunk a sétaterekre, a lombos gesztenyefák alá . . .

Ott néztem ujjadra, a két életet örökre összekötő karika gyűrűt . . . Ott jegyeztelek el mindenkitől elhagyatva, Isten szabad ege alatt, egy egyszerű falócán . . . Senki se tudott róla, senki sem álmodta, hogy menyasszony és vőlegény lettünk, csak a mindeneknek nagy Tudója . . . s egy kis fülemile, ki legszebb eljegyzési dalát csicseregte el felettünk a fán . . .

V.

És egymáséi lettünk . . .

S ma már egy gögicslő kis baba hirdeti, a tántoríthatatlan szerelem örök hatalmát!

És kik szerelmünk tavaszán haraggal fordultak el tőlünk, ma hűséges szemléltői igaz boldogságunknak . . .

Miért is neheztelnének reánk?

Mert szeretjük egymást?

Bár minden szívnek: igaz szerelem lenne a bűne . . .

tumok felosztassanak. És akarjuk — a fene meg tudja mit is akarunk.

— Na jó. Hát én szamár vagyok szerinted. Hát már én aztat gondolom, hogy azzal a titkos szavazati joggal csak bajt csinálnánk, szavaznának akkor nagyobb szamarak is, mint te meg én. Hát mit értünk mi ahhoz? Talán ha tanulnánk előbb, akkor jobban megértenők azokat a dolgokat. Azt az izé . . . hogy is mondtad csak . . . funde . . . lati . . . hát a papi vagyont én nem osztanám föl, mert nekem se esne jól, ha elvennék azt, amit az édes apám kinos verejtékkel szerzett s reámhagyott. Hogy jutunk mi ehhez? Komédia az egész. Fecseg mindenki, jár a szája s azt sem tudja, minek mi az értelme.

— Igaz, de hát még sem úgy van. Más-kép van.

— Hogy máskép.

— Hát csak úgy, hogy máskép van. Mem értesz Te ahhoz.

— Hát legyen úgy. Te értesz, tehát magyarázd meg nekem, hogy én is értsem.

— Na hallgass ide. Megmagyarázom. A szociáldemokrácia átalakítja az egész világot. Akik ma hivataiban vannak, azokat elsőpri onnan a forradalom, le-típorjuk a gazokat s oda jutunk mi, a szociálisták, akik ma véres verejtékkel szerezzük kenyerünket. Lásd ez a szép, ez az eszme. Mit szólsz hozzá? na?

— Ugy . . . úgy. Vér, vért akartok látni ugy-e? Törni, zuzni, rombolni, és vajjon akkor megváltozik-e a világ? Ha a szociáldemokrácia jut uralomra, akik onnan lekerülnek, azokat nem nyomjátok el ti? Hiszen mindenütt kell lenni nagyoknak és kicsinyeknek. Ha ti lesztek ott, akkor még rosszabb lesz. Nem csak a nálatoknál kisebbet nyomjátok el, de marakodni fogtok magatok között is. Nem, ez nem lehet helyes. Én úgy gondolom, hogy ha az ember tanul, dolgozik, fárad, akkor meg lesz érette a jutalma. De aki mindig csak lármázik, ordít, rombol, az sehol sem állja meg a helyét s nem ér egy fabatkát.

— Hát . . . hát . . . eztet nem jól mondod. Se nem tudsz hozzá. Elbolon-dítottak, nem vagy közénk való. Bene-tedd a lábadat a szakegyletbe, mert le-ütünk. Áruló. Gazember. Meggyaláztad piros lobogónkat, amelyért életünket és verünket bármikor fölladozzuk. Távozz, bojkottálni fogunk.

— Jól van, én távozzom, majd meglátom melyikünk fog nyugodtabban élni, melyikünk lesz jobban megelégedve sor-sával.

— Menj, hogy ne lássalak. Menj a csuhásokhoz. Nem vagy elvtársam. Egyen meg a gye-henna.

— Megyek . . . és én mégis azt mondom neked köszönésedet viszonzva: Meglásd, néhány hónap múlva követsz engem. Ha nem, hát a te nyugalmad bánja meg.

Testvér, jó éjszakát!

Tankréd.

Monarchiánk és a flottatüntetés.

Bécsből jelentik, hogy a nemzetközi flottatüntetésre rendelt hajók főparancsnokságában változás történt, amennyiben magyar-osztrák admirálisra bízták a főparancsnokságot, aki Ritter Gyula altengernagy, pólai parancsnok lesz. Ritter a bécsi kormánytól már meg is kapta az értesítést. Ez a változás Angolország javaslatára történt, amely rámutatott arra, hogy Magyarország-Ausztriának a legnagyobb érdekei vannak a Balkánon. A magyar-osztrák hajóhad parancsnoka még tegnap táviratot küldött Málta szigetére ebben az ügyben. A flottatüntetés programjára nézve a hatalmak ugynevezett fokozatos eljárást állapítottak meg. A hatalmak flottái a pirensi kikötőben gyülekeznek s onnan elmennek Mitiléne szigetére, ahol lefoglalják a vámhivatalt. Azután a flotta a Vesica öbölbe megy, ahol szintén hatalmába fogja venni a vámhivatalt; ha még az sem használ, akkor a flotta ostromzár alá veszi a Dardanellákat.

Kilépett a szabadelvűpártból.

Lassankint még mindig fogy a szabadelvű-párt. Ujabban L. Bay Lajos, a nagybányai kerület országgyűlési képviselője lépett ki a pártból, de nem csatlakozott egyik párthoz sem, hanem pártonkívüli marad, legalább egyelőre.

Beóthy Pál főispán bucsuja.

Dr Beóthy Pál, Bereg megye főispánja tudvalevőleg azok közé a főispánok közé tartozik, akik a jelenlegi kormány politikájával nem rokonszenveznek s ezért lemondottak a főispáni állásról. Beóthy Pál, bár még nincs felmentve, már elhagyta Bereg megyét s hazautazott Biharba. A napokban bucsuzott el Bereg vármegye tisztikarától. A tisztikar tisztelgett a távozó főispánnál s mély sajnálatát fejezte ki távozására felett. Dr Beóthy főispán a bucsu szavakra meghatottan válaszolt, igaz sajnálatának adott kifejezést a felett, hogy meg kell vállalnia derék tisztikarától. A távozó főispán Bihar vármegyébe utazott s ez alkalommal nemcsak a vármegyei tisztikar, de a város notabilitásai közül számosan kikísérték az állomásra, sőt többen egészen Királyháza állomásig.

Buzáth Ferencz beszámolója.

Buzáth Ferencz, az országgyűlési néppárt agilis, szimpatikus tagja, kerületének legnépesebb helyén, Vasvárott, Rakovszky István, Farkas József és Hencz Károly dr országgyűlési képviselők, valamint Bonitz Ferencz az Alkotmány teletlős szerkesztője társaságában beszámolót tartott. A beszámolón a környék lelkes papsága teljes számmal résztvett, de eljött a világi intelligencia is vallás és pártkülönbség nélkül, sőt ott volt Hirschler Ignác dr rabbi is. Buzáth behatóan ismertette a válság történetét, azután a Fejérváry-kormány programját bírálta s az általános választási jog ellen nyilatkozott, követelve az egészséges kiterjesztést. A népszerű beszédet nagy tetszés kísérte.

Utánna Rakovszky István a képviselőház alelnöke beszélt nagy hatással. Frappáns beszédében a többek közt azt mondta a szabadelvűpárttól, hogy szégyenben bukott el s egy piszkos zsebkendő lett a szemfedője. Az agyonvert kigyó nem pusztul el napnyugta előtt: a szabadelvűpárt is ilyen, végvonaglásban van már egy éve, de sem élni, sem meghalni nem

tud. Majd lenyugszik az ő napja is. Most újabb kísérletek történnek, hogy a szabadelvűpártot új életre keltsék. Hát ez ellen föl kell fegyverkezni minél előbb. A liberális nagy szédelgés. Ma a magyar alkotmány körül foly a harc. Ebből a harcból a néppárt derekasan kiveszi a maga részét, de addig egy percig sem téveszti el eredetileg kitűzött célját: *valási sérelmeink orvoslását.*

Hencz Károly gyűjtő beszéde végén határozatilag állást foglalt a választóközönség a kormány ellen s a koalíciót üdvözölte.

A politikai válság.

A válság vizei tegnap meglehetősen élénk hullámokat vertek. A főváros budai oldalán két kerületben is dühöngött egyszerre a választási harc, amelynek kimeneteléről távirati rovatunk számol be. Bécsi pénzügyi körökből az a már több alkalommal kolportált hír hallatszik megint, hogy Fejérváryéknak 4 millió koronát ajánlottak választási célokra. Nem zörög a haraszt, ha nem fujja a szél... *Esztergom vármegye* ismételtén állást foglalt a kormány ellen. A koalíció *Kossuth* 64 éves születése napját ünnepelte. Külpolitikai események zaja is behallatszott a válság apáthiájába. A balkáni flottatüntetést a mi monarchiánk vezeti.

Külföldi pénz a választásokra.

Egy könyvatos értesülése szerint, külföldön válságunkat nem politikai szempontból itélik meg a pénzemberek, hanem valósággal üzleti konjunkturáknak tekintik, melyekre esetleg üzleti befektetéseket is kell tenni. Egy konzorcium állítólag 4 millió koronát ajánlott meg Fejérvárynak, a választásokra, hogy a 67-es alap győzzön és így a közös vámterület fönmaradjon. Ha pedig Magyarországon a vámsorompókat mégis felállítanák, erre az esetre a konzorcium egyik tagja a következőt jelentette ki:

— Ha a vámsorompókat mégis fölállítanák, az osztrák ipari világ egyszerre 400 millió tökekomplekszum számára kérne Magyarországon gyáralapításra koncessziókat.

Kossuth hatvannégy esztendő.

Kossuth Ferenczet tegnap, 64. születésnapja alkalmából nagy ünnepeltetésben részesítették a függetlenségi párt tagjai, akiknek kettős ünnepük volt ez a szép nap. Együttal tízéves fordulója volt ugyanis annak, hogy *Kossuth*ot pártelnökké választották. *Kossuth*, aki még mindig gyöngélikedik, alig győzte a sok üdvözlő levelet, táviratot kézhez venni s a sok tisztelgőt és küldöttséget fogadni. A függetlenségipárt mintegy 120 tagu deputációval tisztelgett. A küldöttség élén *Hoitsy* Pál üdvözölte az ünnepeletet aki meghatottan mondott köszönetet.

A küldöttség szíves ovációk között vált meg a pártelnöktől.

Esztergomvármegye ellenállása.

Esztergomvármegye tegnapi rendkívüli közgyűlésén a belügyminiszter második megsemmisítő rendeletét tárgyalták. *Fehér* Gyula plebános határozati javaslatát elfogadva kimondotta a törvényhatóság, hogy a rendeletet nem veszi figyelembe. *Csernoch* János prelátus kanonok, néppárti képviselő a kormány inparlamentáris és törvénytelen voltát hangsúlyozta. A közgyűlés, hogy a tisztviselőket minden kellemetlenségtől megkímélje, kimondotta, hogy aki adót akar fizetni, attól elfogadják s aki katonának önként beáll, jelentkezését tudomásul veszik.

Andrássy János alispánt, aki a megye alkotmányvédő határozatát végre nem hajtja, tartósan szabadságot a közgyűlés, nyugdíjazását azonban megtagadta.

Horváth Béla elnöklő főispán is mindenben az ellenzék álláspontjára helyezkedett.

2⁰/₀ adóemelés.

A pénzügyi bizottság tegnap délután folytatólag tárgyalta Nagyvárad város jövő évi költségvetését.

A tárgyalás végén kisült, hogy daczára a pénzügyi bizottság buzgalmának, még mindig 10.000 korona kiadás maradt fedezet nélkül s ezt 2% közköltelemelés válnék szükségessé.

Ennek törlése marad a közgyűlésre, hadd törjék a többi városatyák is a fejüket. Mert hogy azt a 10.000 koronát is kikerekítik valahonnan, az bizonyos. Különben már maga a pénzügyi bizottság rámutat, hogy ezt a 10.000 koronát szintén a villamostelep részére a közvilágításért fizetendő összegből kell levonni, — ha ugyan szükség lesz rá.

A költségvetés azonban még így is mindig kedvezőbb, mint az eddigiek, vagy legalább is birnak annyi realitással, mert gondoskodva van benne az eddigi drágaság pótléknak megfelelő összegről, amit eddig a költségvetés keretén kívül kellett kifizetni.

A pénzügyi bizottság tegnapi ülésén jelen voltak: *Bordé* Ferencz főjegyző, elnök, *Lukács* Ödön tanácsnok, *Ragány* János főszámvevő, dr *Hoványi* Géza, *Köszeghy* József főmérnök, *Beczky* Lajos, *Gerő* Ármin főkapitány, *Darvassy* Lajos tanácsnok, *Mihelfy* Adolf, dr *Moskovits* József, *Fleischhackker* Gyula, dr *Kurländer* Ede, *Moskovits* Miksa, *Reismann* Mór, *Juricskay* Barna jegyző.

A tanácskozást a köveztvám-alap kiadási tételein kezdték.

A burkolatok készítése és fenntartására felvett összegből 7111 kor. 18 fillért töröltek, s így erre 48.000 koronát vettek fel.

Az utcatisztítási eszközökre felvett a főszámvevő 8000 koronát, mert seprőgépeket óhajt a tanács beszerezni az utcák tisztítására.

Hosszabb vita után a bizottság 4000 koronát törölt ezen tételből, mert próbaképen elégnék tartja egy gép beszerzését.

A Körözspart-fal építési költségeire felvett összeg törlesztésére és kamatjára felvett 4132 koronából, mivel a köpartot csak a jövő év őszén építik, 2500 koronát töröltek.

Az utcai locsolási költségekre, vízfelhajtó gépek beszerzése folytán 10.000 koronát vettek fel. Ebből 5000 koronát töröltek.

Bevételek.

Ezután a bevételek tárgyalására tértek át. Az újavárosi fatelepek térberét 150 korona többlettel 5680 koronára, a szikvizadó jövedelmét pedig 24.000 koronáról 25.000 koronára emelték. Emelték továbbá a vásártéri helypénzeket 1000 és a birtokváltozási illettekek című bevételeket 2000 koronával.

Késedelmi kamat a pótdadók után.

A városi pótdadók tételénél *Mihelfy* Adolf felvetette, hogy a pótdadók után is szedjen a város késedelmi kamatot, de csak 1906. január 1-től s visszamenőleg nem. E czimen 2550 korona felvételét javasolta.

Lukács Ödön tanácsnok, előadó felvilágosítással szolgált, hogy a pótdadók késedelmi kamatját úgy egyszerűen nem lehet behozni, csak jóváhagyott szabályrendelet alapján. Aradon sem engedelyezte szabályrendelet nélkül a miniszter. A szabályzat elkészítése, letárgyalása pedig időt igényel. Most tehát ne vegyenek fel e czimen semmi bevételt.

Ragány János főszámvevő kerülni akarja, hogy a szegényebb lakosságra újabb terheket rakjanak. A késedelmi kamatot legfeljebb a

házaadóra, III-ad oszt. kereseti adóra s a tőkeka-matadóra lehetne behozni.

A kérdés tanulmányozását a tanácsra bizta a bizottság s nem vett fel semmit a czimen bevételül.

Hosszabb eszmecsere után elhatározta a bizottság, hogy a rendivüli bevételek rovata alá beiktat egy új tételt, azon czimen, hogy a pótdadó alapjául szolgáló állami adó-alapot 776.000 koronáról 800.000 koronában veszi fel s így újabb 11280 korona városi pótdadó-bevételt iktat be a költségvetésbe. Az új tétel czime: az ex-lex miatt még ki nem vetett adók után várható városi pótdadó.

Ehhez a 11280 korona új bevételhez ha hozzáadjuk még a törlések által elért 54069 korona 18 fillért, még mindig 12500 korona maradt fedezetlen 10 százalékos emelésnek megfelelő 76000 koronából.

Ebből a 12500 koronából 1500 koronát akként törölt még a bizottság, hogy a *Kossuth* szobor alapra 4000 korona helyett 2500 koronát vett fel, jegyzőkönyvébe foglalta azonban a bizottság, hogy a város sanyaru helyzetéből folyólag ezuttal e szép célra sajnálattal bár többet nem juttathat, de a jövőben pótolja ezt a város.

Az így még fennmaradt 10.000 korona hiányra vonatkozólag elfogadták dr *Hoványi* Géza azon indítványát, miszerint 2 százalékos közköltelemelést beállít ugyan a bizottság a költségvetésbe, de felkéri a tanácsot, hogy a közgyűlésig állítsa össze a villamos telep ez évi eddigi mérlegét s ennek alapján a villamos telep részére a közvilágításért fizetendő összegből pótolja a 2 százaléknak megfelelő összeget, mert semmiképen nem akarja a közköltő emelést.

A bizottság az indítványt elfogadta.

Végül még az alapok és alapítványok költségvetéseit tárgyalták s változatlanul elfogadták a villamostelep költségvetésének kivételével, a melynek bevételeiből a 20.000 koronát törölték.

Ezzel véget ért a két napi tanácskozás.

NAPRÓL-NAPRA.

Munkaadók és munkások.

Az idő, valamint a körülmények gondviselésszerű találkozására ebben a szervezetlen, széthuzó katolikus társadalmu városban is fölvetették a *keresztényszociális alapon* leendő *egységes szervezkedés* szükségességét. Bűn volna már most ezt a gondolatot elejtenünk, másrészt pedig lelkiismeretbeli kötelességünk, hogy az eszme kivételét elősegítsük, propagáljuk. Kiadtuk a jelszót, hogy a keresztényszociális-mus zászlaját ebben a városban és ebben az egyházmegyében ki kell bontani. Amit mondtunk, azt céltudatosan mondtunk el. Nekünk nem szokásunk a felületes, meggyőződés nélkül való, hebehurgya beszéd és amit mi megirunk az nem fantazmagória és nem hazugság, hanem utolsó betűjéig igaz. Meggondoltuk tehát a jelen esetben is, mielőtt a harci kürtön riadót fujtunk volna és amikor megtettük, azért tettük, mert a harcot most már többé halogatni, a bűnös béke ölében tovább ringatózni nem szabad. Tudjuk, mit mondtunk, tudjuk mit akarunk s mert akarjuk a célt, akarnunk kell az eszközöket is.

Ha mi alulról föltelé ható szociális organizációt akarunk, akkor mindenképp akarunk kell azt is, hogy a velünk egy csatasorban küzdő, dolgozó, becsületes keresztény ipari- és gyárimunkás elem ebben a nemes harcában *kenyerét el ne vesszítse*. Mit jelent ez más szóval? Azt, hogy miután a munkavezetés a munkások részéről egyenesen a magunk hanyagsága folytán *szociáldemokrata kezékbe van*

letéve, gondoskodnunk kell arról, hogy a keresztény elvekért sikraszálló munkásokat a terrorizáló vörösek járma alól felszabadítsuk.

Ismeretes, hogy ez az erőszakos banda, amely örökösén a szabadság és testvériség nevével mosdatlan szájában, házal, tányéroz és zsarol, országszerte blokkolja, bojkottálja, megfosztja kenyerétől a munkást, mihelyt nem az ő nótáját füttyüli. Mihelyt nem fizeti a pártadót, vagy elég vakmerő kijelenteni, hogy neki a Népszava nem kell, nem veszi meg, vagy pláne határozottan kimondja, hogy ő bizony keresztényszocialista. Nagykanizsán például a tavaszszal kiüldöztek a városból egy betűszedőt azért, mert a katolikus legényegylet zászlaját elvitte a templomba, mikor ünnepélyesen fölzentelték a lobogót. Az ilyen hitvány erőszakoskodás és gyalázatos szivtelenség keserű következményei elől tehát előre is meg kell védenünk a munkásokat és iparossegédeket, ha keresztény szociális alapon szervezkedni akarunk.

Hová kell e tekintetben folyamodnunk? Minden esetre legelső sorban — a munkaadókhoz. Tehát a keresztény iparosokhoz és kereskedőkhöz, valamint a vállalkozókhöz Szent László városában. Mit kíván tőlük a keresztény szociálizmus? Minden esetre első sorban azt, hogy lehetőleg hithű keresztény munkásokat alkalmazzanak és ugyanekkor azt is, hogy a munkásokat keresztény bánásmódban részesítsék. Így fogjuk biztosítani a keresztény munkások anyagi helyzetét s ha biztos a betevő falat, bátrabban harcolhatnak lelkük meggyőződése mellett, mint manap, amikor a keresztényszociálizmus miatt egyszerre kenyerüktől foszthatja meg őket a brutális erőszak.

Itt aztán viszont a munkaadók, a keresztényiparosok, kereskedők, vállalkozók állhatnak elő követelményekkel éppen a mi társadalmi szervezkedésünkre hivatkozással. Nevezetesen ők joggal követelhetnek fokozottabb, hathatóssabb támogatást a keresztény közönség, a vevők, vásárlók, fogyasztók, rendelők részéről. Nem ok nélkül hirdetik katolikus lapjaink azt a megmérhetetlenül súlyos elvet, hogy — keresztények csak keresztényeknél vásároljanak. Itt van az igazi ütköző pont a gazdasági téren. Milyen hatalmas keresztény társadalma van az osztrák császárvárosnak! Virágzik benne a keresztény nagy és kisipar, a keresztény kereskedelem, mert a keresztény közönség ezt az arany szabályt meg is tartja. Nagyváradon először messzelátóval kell ma már keresnünk a keresztény kereskedelmet és ipart, másodsor egy-két örvendetes kivételtől eltekintve, éppen nincsen irigylendő helyzetben. Első sorban éppen a keresztény társadalom megbocsáthatatlan hibája, mulasztása folytán.

Most aztán megint a másik álláspontra helyezkedünk. Tehát a kereskedőkkel s iparosokkal szembe. Az mondja a közönség, hogy a keresztény kereskedelem és ipar, néha rosszabb a zsidónál. Sajnos, bizony erre is van eset. Itt tehát megint a keresztény iparosokra és kereskedőkre hárul a feladat, hogy a mulasztásokat, amennyiben volnának, pótolják.

Végül még egy észrevételt a keresztény sajtó nevében. Azt nevezetesen, hogy valamint a katolikus társadalom részéről egyáltalán ebben a városban, úgy a keresztény kereskedelem és ipar részéről is jóval nagyobb támogatást kell sürgetnünk, úgy a mi lapunk, mint az országos katolikus sajtó szempontjából is. Tudja azt ebben a városban mindenki, hogy mi nem lukratív célból dolgozunk. A mi la-

punk nem spekuláció és nem üzleti vállalkozás! Amit mi meg nem irunk, azt meg nem írjuk ezer forintért sem és amit el nem hallgatunk, azt el nem hallgatjuk semmiért sem.

És noha lapunk nivója, etikai piedesztálja közismert, de azért — legalább háromszor akkora támogatást várhatnánk a katolikus társadalomtól, erkölcsileg, anyagilag, mint amekkorában részünk van.

Áll ez a többi katolikus lapra is. Az *Alkotmányt* például drága pénzért sem tudjuk megtalálni kávéházainkban, amelyek pedig szép summát kapnak a mi társadalmunktól. A *Népszava* mindenütt ott van, de az *Alkotmány* sehol. Nálunk úgy látszik ismeretlen, vagy talán komikus az a keresztény szociális program, amelylyel a külföld oly nagy eredményt ér el, hogy: *kávéházakban és vendéglőkben keresztény lapokat követeljenek*. Amikor a katolikus sajtó támogatásáról van szó, akkor gondoljon a keresztény iparos és kereskedő osztály a *hirdetésekre* is. Itt is sok mulasztás terheli.

A keresztény munkásosztálynak is kötelessége a katolikus sajtó olvasása és terjesztése. Az *Uj Lapot*, *Igaz Szót*, *Néppártot* ebben a városban valósággal lámpával kell keresni. Ezen is gyökeresen változtatni kell.

Szívesen vesszük, ha az itt fölvetett kérdésekhez az illetékes körök, a szigorú keresztény szempontok szemmel tartása mellett lapunk hasábjain hozzászólnak. (h.)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

November 19., 21., 26., 28. Előadás a Katolikus Legényegyletben.

Püspöki konferencia. *Vaszary* Kolos biboros hercegprimás tegnap délelőtt tíz órára budavári poltájában tanácskozásra hívta össze a püspöki kar tagjait. A püspököket, akik tíz órára valamennyien eljöttek, dr. Kol Medárd püspök fogadta. Tíz óraker megjelent a fogadóteremben a hercegprimás, akit az egybegyűlték mély meghajlással fogadtak. *Vaszary* rövid imát mondott, aztán elmondta a tanácskozás tárgyát. A tanácskozáson megjelentek: *Városvy* Gyula kalocsai érsek, gróf *Csáky* Károly, *Radnai* Farkas, gróf *Széchenyi* Miklós, *Párvy* János, *István* Vilmos római katolikus püspökök, *Fehér* Ipoly pannonhalmi főapát, *Mihályi* Viktor görög katolikus érsek, *Firczak* Gyula, *Hosszu* Vazul, *Vályi* János és *Radu* Demeter görög katolikus püspökök.

Nem lesz pénztári maradvány. A folyó év pénzügyi tekintetben nem a legkedvezőbb Nagyvárad városára. Daczára, hogy a városi pótdadók behajtása egész évben eléggé intenzív volt s a polgárok fizették is elég bőségesen a közköltőt, a városi pénztár állapota az év végén elég silányul fog kinézni. A félév tudvalevőleg deficittel végződött s ha ez év végén sikerül is a mérleget hiány nélkül lezárni, pénztári maradványra nincs kilátás.

Tömeges adóbefizetés. Az ex-lex miatt az állami adók befizetése Nagyvárad városánál is nagyon megcsappant, de a polgárság annál bőkezűbb a városi adók befizetésénél. Tegnapelőtt valósággal elárasztották a befizetésekkel a városi adópénztárt, hogy alig győzte *Fablonszky* Emil pénztárnok és *Novák* János

ellenőr a közönség igényeit kielégíteni. Összesen 26,000 koronát vettek be s ebből csak 6000 korona esik az állami adókra, a többi városi adó. És ezt az összeget jórészt szegényebb emberek fizették, kisebb összegekkel s alig van közte néhány nagyobb adózó.

Püspök a keresztény szociálizmusért. *Radnai* Farkas besztercebányai püspök az *Igaz Szó* keresztény munkásújság kauzójára 300 koronát adományozott.

Kemenes a katolikus irodalomért. *Kemenes* Ferencz prelátus, veszprémi nagyprépost, akinek érdemeiről s jótékonyágáról hálálával kapcsolatosan mi is megemlékeztünk, fejedelmi alapítványán kívül, melyet a katolikus tanügy oltárára tett, nagy hálára kötelezte a vallásos irodalmat is. Tíz ezer koronát hagyományozott a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztályának.

Tea-estély. Tisztelettel tudatom, hogy a 19-én rendezendő teaestélyt nem a Pannónia étteremben, hanem a Fekete Sas nagytermében tartjuk meg, melyet Hillinger Lipót ur, tekintettel a jótékony célra, díjtalanul átengedett. Kérjük a hölgyeket, akik szives adományaikkal hozzájárulnak, a Fekete Sasba délután 2 óráig elküldeni, a rendező bizottság nevében özv. Des *Escherolles-Kruspér* Sándorné.

A szegény ember zsirozója. A város háza urai nem nagyon nézik sokszor a polgárok érdekeit, különösen ha olyan dologról van szó, ami a szegényebb lakosságot érinti. A pénzügyi bizottság tegnapi ülésén dr. *Horváthy* Géza biz. tag. a sertéshizláló aklok bérleti összegénél felvetette azt az eszmét, az *Óssipusztá* és az állatvásárok között levő területet a város jobban kihasználhatná sertés hizlálók létesítése által, mert a Körözs viz mellett levő s homokos terület erre a legalkalmasabb. Ezen felszólalást a tanács egyik tagja félreértette s örömmel kapott az alkalmon, hogy eszméjét felszínre hozza. Beszédében odakonkludált, hogy meg is kellene tiltani a városban a sertés tartást s akkor jőpénzért a város hizlálóiiban tartanák a sertéseket, ami újabb jövedelmet hozna a városnak. Az helyes, ha a sertések üzletszerű tenyésztését kiakarják szorítani a városból, de azt nem lehet, nem szabad megrendszabályozni, hogy a szegény lakosság ne tarthasson egyáltalán sertést. A legtöbb család fáradtsággal bír, de nagyon kevés költséggel hizlál téli zsirozót, mert ha azt télen kell beszereznie, soha sem jut hozzá, különösen a mai óriási árak mellett. A város urainak nem csak azt kell nézni, hogy miként rakjanak újabb terheket a polgárokra, hanem oda is törekedjenek, hogy a polgárok megélhetését megkönnyítsék s adózó képességét fokozzák. Szép az a nagy haladás, de csak módjával.

Égiháboru, jégeső. Az idő kereké megfordult. A néhány napi hideg, esős idő után tegnap erős nyári vihar vonult keresztül Bihar megyén. Nagy-Váradon délben féltizenkét óraker nyári zápor kerekedett s hatalmasan hullott a jég. Délután 4 óra felé még cizfrább idő kerekedett. Délnyugatról sűrű fekete felhők gomolyogtak s szonyu vilámlások és dörgések között nagy eső volt. A villámlás és dörgés egymást érte. Egyik-másik villám után ijesztő dörgés rázta meg a levegőt, jelezve, hogy lecsapott a villám. Órákig tartott a nyári vihar, s csak sötét este buzódott el kelet felé. Még késő éjjel is látszott, hogy a megye keleti részén dul a vihar. Bihar vármegye délnyugati részén is erős viharok voltak tegnap. Nagy-Bajomban délután fél 2 óraker tört ki az égiháboru; olyan vihar volt, hogy a fákat is majd kicsavarta a földből. Emellett borsó nagyságu jég hullott. Délután fél 4 óraker újból kitört a vihar s a villám a község határában két ízben

is lecsapott, de szerencsére semmiben sem tett kárt. Nagy-Szalontán szintén nagy jégeső volt délután 4 óra után.

* **Aktuális kuplé.** A tegnapi. szini előadásban előfordul egy dalocska, mely az Amerikába menekült svihákokról szól sekképp végződik:

— . . . A magyar faj elnököl:
Kecskeméthy üdvözl.

Palásthyt azonban, most sem hagyta el leleményessége, mint rendszeren és észébe jutva három két héttel ezelőtt Amerikába szabadult alak, a kuplé ismétlése már így hangzott:

— . . . A magyar faj elnököl:
Dutka s Mázor üdvözl.

* **Rendőri hírek.** *Elfogott tolvajok.* Löwy Menyhért betüvésnök Fő u. 15 sz. a. lakásán csupa rokonszenvből szállást adott Kis József faczér segédnek és Tézsla József faczér napszámoknak. Ma reggelre két vendége eltűnt és ezekkel karöltve 22 korona 72 fillér pénze, valamint 2091 számú osztálysorsjegye is. Feljelentésére délre betogta a rendőrség a két vendéget, akik minden méltatlankodásuk daczára is immár a rendőrség vendégei. — *Tolvaj csirkefogók.* A Magántisztviselők Kossuth utcai egyesületi helyiségében ma délből Schwartz titkár két csirkefogót látott, akik Beregszászi Sándor hivataloszolgának asztalfiókját vették beható megfigyelés alá. Mikor rájuk szólott, a két alak futásnak eredt és el is menekült. Magukkal vitték azonban a hivataloszolgának egy 28 koronát érő tajtékipóját. — *Hurokra került tolvaj.* Lőrinczy Mihály zsákai illetőségű mezitlábos magánzó ma délelőtt megjelent a rendőrség kihágási kapitányánál és szomorúan újságot, hogy épen ma került ki a korházból, haza menni azonban nem tud, mindezekből kitolyólag tehát kényszerutlevelet kér. Cseléd-könyvét, azonban nem tudta felmutatni, mert mint mondá, volt gazdájánál hagyta. Némi habozás és annál vakmerőbb hazudozások után azonban beismerte, hogy két évvel ezelőtt szolgált Nagyváradon Berger Mór gyömszecsékeskedőnél, akinek Kapuczinus utcai pinczéjét feltörte, innét egy láda citromot lopott és azt el is adta 12 koronáért. Majd Klein Lipóthoz szegődött mindenesnek, de csakhamar otthagya a szolgálatát is még pedig 20 koronának elcsikasztása után. Így azután Lőrinczy Mihály Zsáka helyett a börtönbe került. — *Eltűnt zsebóra.* Özv Fazekas Lajosné Halász u. 25 sz. a. lakásáról a szekrény tetejére tett 30 korona értékű zseboráját tegnap délután egy ismeretlen látogató elemelte. Nyomozás folyamatban.

* **Talált törülközők.** Telegdi Sándor városi szolga tegnap Nyomda-utcán két M. D. monogrammal ellátott törülközőt talált. Tulajdonosa a nevezettnél a polgármesteri hivatalban átveheti.

* **Időjelzés.** A magy. kir. központi meteorológiai intézet időjelzése november 17-ére: változékony, hűvös, szeles, sok helyütt csapadék.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Péntek: Pesti nők. B.

Szombat: Pesti nők, C.

Vasárnap d. u. Michu leányok, este A Szobaleány.

Pesti nők.

Hogy miért éppen *pesti nők*? azt nehéz eldönteni. Épp úgy lehetne a cím: *»Belényesi nők«* is. Az azonban vitán felül áll, hogy a Pesti nők egészen jó operett. Nem egetverő remekmű, de a napi szükségletnek éppen megfelelő. Jó arra, hogy az ember egy estét kellemesen eltöltse mellette; magasabb igényekre nem pályázik.

A meséje vékonyka. Egy bohó kis leány beleszeret a zongoramesterébe s hűséget esküszik neki, az pedig elhagyja. A leányka is férjhez megy, de éppen az esküvő napján megtudja, hogy a volt ideálja, a kit ő holtaként, él és pedig mint zongoramester. A felébredt fiatalkori álmok hatása alatt már válni akar, mikor arra a tapasztalatra jut, hogy a zongorahangoló szerelmes — a szobalányba. Az álomnak vége, férjéhez visszatér, a szobalányból pedig hangolóné lesz.

A szöveg itt-ott a szellemességet is érinti, egyébként élénk, elég fordulatos, csak a III. felvonásban lankad némileg.

A zene a legértékesebb eleme az operettnak. Egyik-másik szám, mint pl. a II. felvonás vége igen dallamos, ügyes alkotás, A nyitány és a felvonások kezdete szintelenebbek s inkább erőteljes hangszerezéssel akarják pótolni az invencziót. Sokat emelnek a darabon az új, ügyes tánczok.

Az előadás a jobbak közé sorolható. *Aradi Arankának* kevés olyan sikeres estéje volt, mint a tegnapi. Nem csak megjelenése volt igen fényes, elegáns, hanem énekszámai is az ő hangfekvésének teljesen megfeleltek s tetszettek. *Gerlaci Herminnek*, az éneket leszámítva (Aradinál a táncz számítandó le), szintén csak sikere volt. Tánczai különösen tetszettek.

Legjobb dicséret *Palásthyt* illeti. Mindennek előtt, mint rendező remekelt. Végre megtaláltuk benne azt az operett-rendezőt, akit Pintér óta hiába kerestünk, akinek van eredeti ötlete, izlése. Ami játékát illeti, az is a javából volt. Hasonló pompás komikus alakítás volt a *Tihanyié*. Kisebbszerepekben Pogány Janka, Bérczi és Andai Terka ügyeskedtek. Külön dicséretet érdemel B. *Horváth* Irma a tánczok pompás betanításáért; bár ez a tanítás Komáromi Mariskán, az egyik főbb tánczos szereplőn éppen nem látszott meg.

Hajnal György peches ember: az első felvonás végén volt csak sikere, egyébként erőltetett volt éneke is, játéka is.

Az énekkar ügyesen volt betanítva, de a zenekarra ráférne még néhány próba, főleg a komplikáltabb nyitányokból. Dr. K. A.

Pesti nők — másodszer. A tegnap este színre került operett újdonság: Lehár Ferencz gyönyörű zenéjű *»Pesti nők«*-je ma másodszer kerül előadásra, ezúttal a B. bérlők estélyéül. A szereposztás marad az eredetiben.

Vasárnap a színházban. A szezon két lelkesen fogadott újdonságát ismételik meg vasárnap a színházban, délután fél helyárrakkal a *»Michu leányok«* operett, este pedig a *»Szobaleány«* vígjáték kerül előadásra. A bérlet-szünetes előadásokra jegyek már holnap délután várhatók.

Második ifjusági előadás. Tegnap délután volt a második ifjusági előadás, amely alkalommal Tell Vilmos került színre. Magáról az előadásról mincs mit mondanunk, mert arról elmondottuk véleményünket lapunk szerdai számában. Ugyanaz a slendriánság, ugyanaz a készületlenség vonult végig az egész előadásban. A mű tudhattak volna is jól játszani, azt is rosszul csinálták. Persze az a menség, vidéki szintársulatot nem lehet úgy szervezni, hogy az kifogástalan legyen. Hát ha a társulatot nem szervezték úgy, legalább azon legyenek minden igyekezetekkel, hogy az ifjuság, mely általában csak a maga előadásaira jár, ne a legrosszabb, legsilányabb előadásban részesüljön. Végre is nem lehet cél az, hogy félhelyárok mellett, fél jó előadás legyen. Tóth és Peterdi csak nem menthetik meg a darabot. A gyermek zsvaj, mely a piros pozsgás arcok mellett a mily kellemes néha, ha tulzott, ép olyan kelle-

metlen. Egyik-másik gyerek a karzat tetejéről igyekszik értekezni a földszinten ülő barátjával. Így aztán a nézőtér tulhangossá válik. Valósággal sértő a zsvaj. Nagyon jól tudjuk, hogy a gyermek nem hallgat, ha ott van. Azonban a tanári testületek bizonyára nagyobb gonddal, több figyelmeztetéssel bocsájtják majd színházba növendékeiket, mint eddig tették. Az előadás jelen volt tanárok maguk is tulnagynak találtak a zajt s egyik-másik föl is ment a kakasülőre a gyermeki tulkapások korlátozására. Óhajtjuk, hogy az ezutáni ifjusági előadások minden tekintetben tökéletesebbek legyenek a tegnapiánál. (—y.)

Igazságszolgáltatás.

Tisza István a vörösek ellen. Amikor Tisza István gróf volt miniszterelnök panaszára a megszűnt Iparbank ügyében, a budapesti esküdtszék elítélte volt *Fényes* László hírlapírót, a *szociálisták* röpiratot adtak ki s abban nemcsak a bank dolgait szellőztették újra, de a Tisza-családnak az *ecsed*i lép mentén való birtokvásárlásaival is foglalkoztak. A röpirat azt hánytorgatta, hogy Tisza Kálmán annak idején, miniszterelnöksége korában, csak azért rendelte el a lép lecsapolását, hogy ott olcsó pénzen földet vásároljon s így nagy vagyona tegyen szert. Tisza István felhalmazására a királyi ügyészség sajtópörrt indított a röpirat írói: *Weiltner* Jakab és *Shwarcz* Miksa ellen, akik elvállalták ugyan a felelősséget, de a budapesti helyett egy más esküdtszék delegálását kérték. Így került a panasz a *pozsonyi* esküdtszék elé, amely az ügyben — értesülésünk szerint — e hó 21-ére tüzte ki a tárgyalást. A bíróság megengedte a vádlottaknak, hogy teljes mértékben éljenek a bizonyítás jogával. A törvényszék beszerezte mindazokat az aktákat, melyek az *ecsed*i lép lecsapolásának ügyére vonatkoznak s meghozatta Tisza-féle földek birtokveit és telekkönyvi kivonatait is.

TÁVIRATOK.

A válság.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. távirata.) *Pestvármegye* elnökének 65-ös bizottsága e hó 24-én, 15-ös bizottsága e hó 13-án tart értekezletet. *Keller* István dr. alsódbabai függetlenségi képviselő *Prónay* Dezső báróhoz levelet intézett, amelyben följajnlja képviselői fizetését a vármegyei tisztviselők esetleges illeték elvonása esetére. *Kassán* tovább folyik a háborúság *Pongrácz*, valamint *Münster*, másrészt pedig *Maléter* között. Münster levelet intézett Maléterhez, amelyben felszólította, hogy az átvett ügydarabokat haladéktalanul szolgáltatassa vissza, a hivatalos helyiségben pedig többé ne jelenjék meg. Maléter válaszolt a levélre, kijelentve, hogy a főispán kinevezése törvénytelen az ő ideiglenes polgármesteri működése azonban törvényes közgyűlési határozaton alapszik a polgármestert pedig ugyancsak a közgyűlés *fölfüggesztette*. Ilyen körülmények közt sem a főispánnak, sem a polgármesternek nem engedelmessékedhetik.

Münster polgármester a levél vétele után értesítette *Váczy* József rendőrfőkapitányt és *Cselényi* Béla rendőrkapitányt, hogy gondoskodjanak Maléter eltávolításáról, ha a hivatalos helyiségbe belép. Délután 4 órakor csakugyan meg is jött Maléter István dr. ideiglenes polgármester, mire Münster polgármester és a rendőrség távozásra szólították föl. Maléter kijelentette, hogy csak karhatalommal engedelmessékedik. A rendőrség jegyzőkönyvet vett föl az esetről. Münster nyomban értesítette a főispánt a történetekről. *Pongrácz* gróf utasította a pol-

gérmestert rendelje el a karhatalom alkalmazását. Ez azonban még sem történt meg.

Münster jónak látta, hogy mindenekelőtt barátaival tanácskozzék a dolgról. Mindyeből az világlik ki, hogy sem a főispán, sem a polgármester nem mernek felelősséget vállalni. Egyik a másikra szeretné tolni.

Az erdélyrészi törvényhatóságok nagyban készülnek vasárnapi értekezletükre, amely a koalíció több képviselőtagjának részvétele mellett *Kolozsvárt* fog letolyni. Az értekezlet elé terjesztik *Torma* Miklós és *Apdthy* István javaslatát, amelyet valamennyi erdélyrészi törvényhatóság aláírt s amely kimondani kéri, hogy az új főispánoknak elnevezett személyeket *közmegevetésre* méltónak tekinti.

Ellenben a hazafias tisztviselőket az alkotmányos harc önfeláldozó katonáinak. A legmesszebb menő áldozatokat meghozza értük, abban az esetben is, ha a kormány a megtorlás bármely eszközét alkalmazná. — Galántfy János dr királyi ügyész egy budapesti hírlapnak nyilatkozatot küldött be, amelyben kijelenti, hogy bár bizalmi állása a kormánynak az ügyészi, nem köteles a kormány politikáját osztani. Egyébként nem intézett fölíratot az igazságügyminiszter rendelete ellen, hanem egyszerűen megrongált egészségi állapotára tekintettel kérte nyugdíjazását.

Két választás a fővárosban.

Budapest, nov. 16. (Saját tud. táv.) A főváros III. kerületében, a *Veszi* József sajtóirodai főnökévé történt kinevezése folytán megürült mandátumért ketten versenyeztek az urnák előtt. *Vörös* László kereskedelmi miniszter haladópartí és *Keszits* Antal dr függetlenségi. A szavazás két küldöttség előtt folyt. A Keszits-párt bizalmi férfiai voltak: Hédervári Lelhel, Zlinszky István képviselők, Schubert Sándor, Günther Béla. — A Vörös-párt bizalmi emberei: Gajary Géza, Szóts Pál képviselők, Pályi Éde, a Magyar Szó szerkesztője és Németh Antal. A szavazás tizenegyórától egyenlő erővel folyt.

Azután a Vörös-párt nyomult előre s előnyben is maradt állandóan. A szavazatok állása fél 12-kor:

Vörös 368
Keszits 254

tizenkét órákor a szavazatok állása ez:

Vörös 370
Keszits 260

Délután 1 órákor a szavazatok így állottak:

Vörös 494
Keszits 305

Epizódok és incidensek egymást érték az izgatott hangulatban.

Mezei takarékpénztári igazgató, keményen összetűzött *Bartalics* nyomdatulajdonossal. Mezei utóbb revolvért rántott elő. Letartóztatták s csak igazolás után bocsátották szabadon. *Kafka* Ferencz kereskedőt az elnök megkérdezte, *Vörös* Lászlóra szavaz-e.

— Hála Isten, mondotta, annyira még nem sülyedtem.

— Kikérem magamnak! Szól rá egyik Vörös-párti bizalmi férfi.

— Kiadom én szívesen, ingyen, ahányszor tetszik. Mondja a szavazó s *levokolt Keszitsre*.

Esti 6-órakor kitűzték a zárórát. A szavazás lezárása után volt

Vörösnek 850
Keszitsnek 562

Vörös tehát 288 szótöbbséggel győzött. A III. kerület nem tagadta meg magát, hű maradt régi pecsovicis viselkedéséhez.

A II. kerületben is most volt a választás. Itt három jelölt nézett farkasszemet. *Lukács* György kultuszminiszter haladópartí, *Lendl* Adolf dr volt képviselő ujpárti és *Németh* Imre dr ügyvéd függetlenségi. A szavazás két küldöttség előtt történt.

A szavazatok így oszlottak meg:

11 órákor:
Lukács 153
Lendl 123
Németh 46

Fél 1-kor:
Lukács 248
Lendl 128
Németh 92

1 órákor:
Lukács 308
Lendl 140
Németh 123

2 órákor:
Lukács 343
Lendl 153
Németh 141

Este háromnegyed 7 órákor:

Lukács 536
Lendl 331
Németh 370

A szavazatok végső összeszámítása a következő:

Lukács 642
Németh 522
Lendl 400

Lukács és Németh között pótválasztás lesz.

Legujabb.

Budapest, nov. 10. (Saját tud. távirata.) Lapunk zártakor a következő értesüléseket vesszük: A flotta tüntetés elmarad. A szultán a nagykövetek kivánságát teljesíti. — A püspöki konferencia tárgyát képezték: előkészítő és szakbizottságok kiegészítése, alapítványi-ügyek, folyó-ügyek, kérvények. Tanácskozás vége fél négykor.

A Szeged és Vidékét köpönyegforgatása miatt az ujpárt bojkottálta! . . . — Komárom Kubinyi installálása elé akadályokat gördít. — A gyulafehérvár-árvinczi vasuti katasztrófa sebesültjei közül 4 meghalt.

NYILTTÉR.

Bumbera Imre

polgári- és papi-szabó
Nagyvárad, „Bazár“-épület, színház oldal.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség és Főtisztelendő papság becses tudomására hozni, hogy a **legujabb divatu** és a **legjobb minőségű ŐSZI és TÉLI** szövetem raktáron vannak, melyekből a legujabb és legelegánsabb szabás szerinti ruhákat készítem nagybecsű megrendelőimnek.

Különösen felhívom a Főtisztelendő papság figyelmét **SIMA, FEKETE** árúimra, melyekből nagy raktárt tartok a **Főtisztelendő papság részére**. Állandóan nagy választék **reveranda czimáda** és egyházi **kvadrátusokból**

Rivétum fekete és viola színben, továbbá egyedüli raktára a mai idény legszebb és legezesebb **hit, remény, szeretet övének** (cingulus), mely egyedül **csak nálam szerezhető be**.

Midőn a Főtisztelendő papság és a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérem, föl kell említenem, hogy elvem mindig a jó munka, jutányos ár volt, melytől eltérni a jövőben sem fogok.

Nagybecsű megrendeléseit kérve, maradtam kitünő tisztelettel:

Bumbera Imre,

1348.

polgári- és papi-szabó.

Osztálysorsjegyet

* csakis *

KISS DÁVID és TÁRSA

főelárusító-czégnél

Nagyvárad, Fő-utca 5. szám alatt vásároljunk.
XVII. játék I. osztályának
huzása november 23—24-én.

Kitünő alkalom!

Kiárusítás!

Kiárusítás!

N é h a i

P a t t a M a n ó

ékszerész-üzletében lévő áruk

f. évi november hó 16-ától kezdve
hatósági engedély alapján **kiárusítatnak**.
Mélyen leszállított szabott áron kerülnek eladásra az összes raktáron levő nagymennyiségű tárgyak, u. m.:

arany és ezüst ékszerek, brilliánsok,
férfi és női arany és ezüst órák
és lánczok, nickel tárgyak, evőeszközök,
függők, gyűrők, szemüvegek és
latszerek, mindennemű modern és szecessziós disztárgyak.

A kiárusítás a fő-utcai Orsolya zárda mellett lévő üzlethelyiségben történik.

Kiárusítás!

Kiárusítás!

Kitünő alkalom!



REGÉNYCSARNOK.



A sellő.

13

Itta: Wells H. G. — Angolból fordította — r.

— Mert ön halhatatlan. Mert ön megtehet mindent, a mit csak akar — mi nem tehetünk. Nem tudom, miért, de nem tehetünk. Itt vagyunk, rövid életünkkel és megmentendő vagy elvesztendő lelkünkkel. És most idejön ön, az elemek közül . . .

— Az elemeknek is megvannak a maguk jogai. De meghiszen az ön életük, és ezt én mondom, csak álom, és önök nem tudnak felébredni belőle.

— S ha így van, miért mondja ön ezt nekem?

A sellő nem felelt azonnal.

— Miért mondja *nekem?* sürgette Melville.

A férfi hallotta, a mint a leány feléje hajolt.

Egészen közelében volt. Bizalmas, kedves hangon beszélt, mint mikor olyan titkot közöl az ember, a melyet nem egy könnyen ad tovább.

— Mert, mondotta, vannak szebb álmok is.

III.

Ez a beszélgetés Melvillét teljesen megzavarta.

Vannak szebb álmok is. Miféle álmok lehetnek azok? Eltűnődött rajta órák hosszat, mikor egyedül volt. Vannak szebb álmok is! De hol? S milyenek?

Merengéséből Harry érkezése zavarta ki. Sokat beszélgettek a választás esélyeiről, míg ezzel a sellő is szóba került.

— Aztán csakugyan akar ő ön mellett korteskedni? kérde Melville.

— Akar... egyébként pedig épp oly bájos most is, mint rendszeren; felelt Harry, hirtelen felragyogó arccal.

— Szerencsét fog hozni önnek.

Chatteris kedélyesen csevegő hangba csapott át.

— Ki ez a hölgy?

— Egy igen bájos lény.

Chatterisnek egyszerre elmúlt a csevegő hangulata.

— De kicsoda ez a hölgy?

— Honnan tudjam éppen én?

— Onnan, hogy tudja. És a többiek is tudják. Kicsoda ő?

— Nem akarják önnek megmondani?

— Ugy van.

— És miért akarja tudni?

— De miért ne tudnám?

— Valami ígéret történt, hogy homályban tartják.

— Mit tartanak homályba? Nekem ezt okvetlenül tudnom kell. Okvetlenül tudnom kell, hogy ez a tengerből jött hölgy...

— De mit szól hozzá Glendower kisaszony?

— Mindenfélét. Ők ketten nem szeretik egymást, Buntingné pedig diskrétül hallgat. A dolog felette zavaros.

— Miért nem fordul magához a kisaszonyhoz?

— Hogyan forduljak, mikor azt sem tudom, kicsoda, micsoda?

— Nos hát én sem tudom.

Chatteris elment, elégedetlenül. De Melville sem volt elégedett. Az eddigi rejtélyeket még jobban összezavarta az a nagy érdeklődés, a melyet Harry tanusított a sellő iránt.

Álmok...

Más álmok...

De miféle álmokat gondolhatott az a különös leány?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Hivatalos árfolyamok.

| | |
|---|--------|
| A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 nov. 16-án. | |
| Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o | 114.— |
| Magyar koronajárdék 4— ^o / _o | 95.25 |
| Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ^o / _o | 86.55 |
| Magyar földterhermentesítési kötvény 4 ^o / _o | 96.— |
| Horváth-szlavon földterhermentesítési kötvény | 97.50 |
| Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön | 2.17 |
| Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölesön | 160.— |
| Osztrák járdék papírban | 100.— |
| Osztrák járdék ezüstben | 100.70 |
| Osztrák járdék aranyban | 119.— |
| Osztrák korona járdék | 100.— |
| 1860. oszt. államsorsjegyek | 1.60 |
| Osztrák-magyar bankrészvény | 16.35 |
| Magyar hitelbank részvény | 779.— |
| Osztrák hitelbank intézeti részvény | 669.25 |
| London vista | 240.12 |

| | |
|-------------------------------------|--------|
| Páris vista | 95.47 |
| 20 márkás arany | 23.50 |
| Osztrák-magyar államvasuti részvény | 669.— |
| 20 frankos arany (Napolendor) | 19.13 |
| Német birodalmi márka | 117.50 |

A szerkesztésért felelős:

Dr. V U C S K I C S G Y U L A.

Uj üzlet.

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a mélyen tisztelt vevőközönséget, hogy helyben a

Fő-utcán

ujjonnan épült Stern-palotában, a Széchenyi-szállodával szemben egy

fűszer-, csemege-üzletet nyitottam.

Hol is mint városunkban jelenlegi vállalatom házagot pótló intézmény, amennyiben főlegem a legkisebb bevásárlásnál is a nagybani árkakat alkalmazni a legfinomabb elsőrendű áruk és pontos előzékeny kiszolgálás, amidőn is kegyes támogatásukért esedez

mély tisztelettel:

Bla ha Istvánné.

Helybeli megrendelések azonnal házhoz küldetnek, vidékiek díjtalan csomagolással vasúthoz szállítva.

Legnagyobb kereskedelmi- és műkertészet az országban a nagyváradi-velencei

Műkertészeti- és rózsatelep.

Kertészeti-telep:

NAGYVÁRAD-VELENCZE, 194. SZÁM

Helyi és megyei telefon összeköttetés

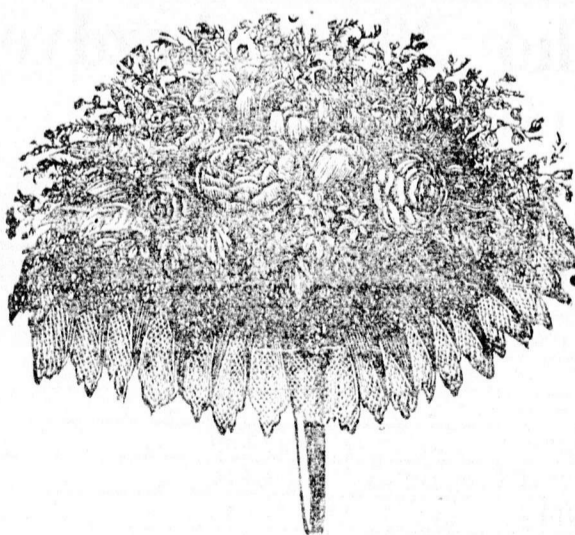
Sürgöny-czim:

Műkertészeti-telep Nagyvárad.

Virág-csarnok:

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA (Bazár-épület.)

Telefon összeköttetés.



CSOKROK

menyasszonyi, koszoruleányi, bál vagy bármely alkalmi szép berlini papirtartóval 1 forinttól 3 forintig — Csokrok atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig. — Csokrok a legfinomabb kivitelben, finom selyemtartókban; 8 forinttól 12 forintig, rózsák és Caméliákból, ami azelőtt 15 frttől egész 20 forintba került. — Csokrok a legnagyobb mintájuk, legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18—25 forintig, ami azelőtt 40 forintba került. **Élő virágokból:** Koszoruk: igen szép, tartós zöldek és szép virágokból diszitve 1—3 forintig. — Babékoszoruk: ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszitve 2—5—10 forintig. — Ficus és Magnolia koszoruk: a legnagyobb mintájuk, a legértékesebb és legfinomabb virágok és palmlombokkal diszitve, szalag és aranyfelirással 10—25 forintig, ami azelőtt 35—40 frtba került. A fentirt összes kertészeti tárgyak művirágból 20%-al olcsóbban készíttetnek.

Szöllő-oltványok: Sima zöld oltvány Ripária portáliston, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 5 forint, 1000 darab 45 forint; a legkiválóbb csemegefajok 100 darab 8 forint. 1000 75 forint igen erős szép gyökeres 2 éves Riparia portálistra nemesítve, a legkiválóbb borfajok 100 drb. 12 frt. 1000 darab 100 forint. Csemege és lugos fajok, a legkiválóbb fajokból 100 drb. 16 frt. európai gyökeres borfajok 100 drb. 1 frt; csemege fajok 100 drb. 2 frt; 2 millióRiparia portálist sima I-ső osztályu 100 drb. 1 frt 20 kr., 1000 darab 10 frt II-od osztályu 100 drb. 60 kr. 1000 drb. 4 frt.; gyökeres I-ső osztályu 100 drb. 20 frt, II-od osztályu 100 drb. 12 frt. Riparia, Solonis és Monticola ugyancsak oly árban, mint a portálist.

Egyéb kertészeti cikkekéről, valamint szőlő-oltványokról faj és árjegyzékkel ingyen és bérmentve szolgál, kiváló tisztelettel

Farkas József kereskedelmi műkertészete Nagy-Váradon.

à la **BAJOR SÖR!**

Naponkint frissen palackozva. Megrendelhető Nagyváradon
BOGNÁR és SZANTÓ cégénél.

1889

Világhírű

előpataki gyógyviz

Számtalan elismerő nyilatkozat, a kik ennek használata után a legjobb egészségnek örvendenek! Különösen ajánlható a következő bántalmaknál:

1. **A gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgörcs, gyomorégésben** a tulságos nyálka és savképződéssel járó emésztési zavarokban, gyomor- és szélcsábában, hányatoknál.

2. **Altesti vérbőségben, vérpanaszban, aranyérben** s az ezzel járó rásztkór s kedélykór szokásos székrekedéseinél.

3. **Máj- és lépdeganatokban**, az epe kivezető csöveinek hurutos bántalmainál, sárgaságban, epekővekben, a poszgerj és váltólázakból származott lépdeganatoknál.

4. **Fejlődési sápkórban** s az ezen alapuló hószám zavaroknál, a görvélykór torpid alakjainál s különösen vérszegénységi állapotoknál,

5. **A vesék és húgyhólyag hurutos bántalmainál**, a kezdődő **hugykó és fővény-lerakódás** eseteiben kitűnő **hugysavoldó**.

6. **A méh idült tömüléseinek, dagatnál, fehér folyás s rendetlen havazásnál.**

7. **A nemi részek gyengeségeiben.**

8. **Angolkórban**, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas és mész tartalmánál fogva meglepően elősegíti, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál, s különösen borral vegyítve a háztartásoknál általános használatban van.

Egyedüli főraktár Biharmegye részére.

Maár és Szabó

fűszer-, csemege- és ásványvizek kereskedése
NAGYVÁRADON.

SÁRKÁNY S.
Bankháza, BUDAPEST,
VI., Ó-Utca 6.

Telefon 80-89. a magyar királyi szab. Oszlálysorsjáték főurúsítója. Telefon 80-89.
Sürgőnyezim: Sárkányék Bpest. Folyó számla: Pesti m. keresk. banknál és a m. kir. postatakaréktárnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és értékpapírokra, bárhol elzálogított sorjegyeket saját pénzemen kiváltok és ezekre nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy beküldendő. Kedvező feltételek mellett a kölcsön részletekben is visszafizethető.

Budapesti és Vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszámítolom és könnyen törleszhető váltó és személyhitelt nyújtok.

Tisztviselők és katonatisztek amortizációs kölcsönt kaphatnak.

Háztulajdonosok és földbirtokosoknak

II-ik és III-ik helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok.

Semmiféle **előleges jutalékot nem kérek**, ugyszintén minden levelet, válaszbélyeg nélkül is, rögtön elintézek. **SÁRKÁNY S. Bankháza** Budapest, VI., Ó-utca 6. 25 év óta törvényszéki bejegyzett cég

Megjegyzés: A XVII-ik sorsjáték I-ső osztályu sorsjegyei már megjelentek és kérem. egyttal b. megrendeléseit, a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról előre biztosítom, minden nyeresémet azonnal kifizetek.

A következő szerencse számokat ajánlom, mert ezek nagy nyeresémmel még nem lettek kisorsolva:

| | | | | | |
|-------|-------|-------|-------|--------|--------|
| 2979 | 1218 | 12953 | 16065 | 35733 | 44596 |
| 51325 | 58162 | 80847 | 99191 | 101580 | 105655 |

K i v á g a n d ó.

Megrendelőlap.

SÁRKÁNY S. bankháza Budapest, VI., Ó-utca 6.

Megrendelem önöknél a számu sorsjegyet

és ennek árát
postautalvánnyal küldöm
kérem utánvenni

A nem kívántat

Név:

tessék kihuzni.

Lakhely: u. p.

4%-os Magyar koronajáradék

december hó 1-én esedékes szelvényeit

már november hó 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Takarékpénztár.

Szőnyegeg,

függönyök, ágyterítők, és pokróczok a gácsi gyár bizományi raktárában

SPITZER TESTVÉREK cégénél,
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca,

gyári, olesó szabott árakban kaphatók.

| | |
|---------------------|-----------------|
| Spárga szőnyegek | 25 krtól kezdve |
| Manilla | 40 " " |
| Glória | 80 " " |
| Chenilia | 1.20 " " |
| Szövet függönyök | 1.10 " " |
| Csipke | 1.80 " " |
| Chenilia | 6.50 " " |
| Szövet ágyterítők | 1.50 " " |
| Chenilia | 3.60 " " |
| Nagy asztal szőnyeg | 3.20 " " |